

Fenanna Bunnaara

Leveled

Sidaamu Afoo

Kuni irkisaanchu maxaafi 'USAID'inni afi'nonni woxu irkonni
'Save the Children'i, Rosu Ministerenna Wodiidi Daga
Dagoominna Manni Qoqqowu Mangiste Rosu Biiro mittimmate
sumiimmenni qixxaawe attamamino.

2009 M.D

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

Fenanna Bunnaara

Kifile 3

Lamala 29

Qaagiishsha

Aante shiqqino niwaawe (dhagge) illachishshannohu nabbawate huwato aanaati. Niwaawete albaanninna gedensaanni noo xa'mo dawartannota xawisatenni niwaawete mereero shiimare taxxi yitanni nabbabbinore xaphi assidhanno gede kaayyo uyiyyensa. Rosaano niwaawe nabbawate albaanni konni albaanni affinore kultanno gede xa'matenni jawaachishshensa. Konni garinni rosaanonna niwaawe nabbawate hasatto kakkayissinihu gedensaanni niwaawe nabbawa hananfona. Rosaano irkissinanni baali, xa'muwa dawarate rosaano baala beeqqa assitanno gede jawaachishshensa. Uytanno dawarono haadhinanni taashshi'ri-tumo uyiyyensa.

Nabbawate Albiidi Xa'mo

Biddissa: Niwaawe nabbawakkira balaxxe tenne woriidi xa'mo dawarate wo'naali.

1. Daddaloho yinannihu maati?
2. Maate'ne giddo daddalo daddalannohu no?
Maa daddalanno/tanno?

Ayimmansanna Loosonsa

Fenanna Bunnaari mittu olliira hee'ranno. Lamunku babbaxxitino dikko noonsare ikkitinoha ikkirono, umi uminsa maate afi'rino. Fena minaannise ledo heedhanni lame seennenna mitto labbaa beetto iltino. Bunnaari minaama noosiha ikke mitto labbaahunna mitte meyate xaphoomunni lame ooso annaati.

Fenanna Bunnaari babbaxxino dani dikko kalaqe maatensa gashshinoreetinna ollaansa owaatannoreeti.

Fenanna Bunnaari jawaata daddalaano ikkirono Fena qarooyyetenna jawaata dikkote gara egentino manchooti. Dikko dani danisenni ka'annonna dirritanno yanna seekkite egente addi addi mixonni massagantanno. Arrono ikko hawado dikko bae'eenna yaaddenna hexxo mudhite diegentino. Barru barrunkunni dikko hossino gara buuxi'rate hasiissanno mashalaqqe ragu baalinni adhitanno.

Bunnaari jawaata daddalaancho ikkirono Fena gede yanna assitu garinni mixi're dikkosi dihosanno. Dikko ma deerrira nooro mashalaqqe adhikkinni assi'ranni mito mito woyte kasaaru amadeenna higanno yanna no. Busulletenna egennote ikkikkinni hinaasunni hewisama baxanno manchooti.

Fenanna Bunnaari dikkonsa ha'rinsho uurrissukkinni minensanna qarqaransa

owaattanni nooreeti. Qarqarinsa manni
heeshsho irki'raabbinohu insa dikko
aanaati yaate dandiinanni. Wolewa fanfe
ha'ne dikki'nannire hodhishshu daafuro
gante mule dikki'nanni heeshsho olliinsara
kalaqantino.

Daddalu daddalaasinchu mine calla
ikkikkinni olluu mannano tiranno.

Daddalaasinete mini woxu eo
afi'ratenninna daddallanniricho meessinkura
horoonsi'ratenni qawaaxxaamo ikkanno.

Olluunna qarqaru mannino daddalaasine
shiqishshannore woxinsanni hidhatenni
horaameeyye ikkanno. Dandaamoommero
wolerichono lawishshaho maxine, sukkaare,
gide, woleno yanna abbitinore baala
qarqarinsara afidhoommero lowo halcho
noonsa Fenao ollii mannira.

Fena Dikko

Fena daddalo hanaffinoti yanna mule
ikkiturono, dikko barru barrunkunni
iibbitanni hadhino. Fena dikko lamu
garita ikkite laalote dikkootinna buna gafe
hirete dikkooti. Daddalise ruxxi yiikkinni
iibbe ha'rannose gede addi addi hayyo
horoonsi'ratenni loossanno.

Laalo hooggannonna ba'anno yannara
mitii'mitannokki gede gorsunni loonsanni

qarqara xiinxabbino garinni noowa marte manna amaxxitino. Bunu yanna tuqe mittu angichinni isilanchimmattenni gafamanno.

Fenati laalote dikko burtukaane, maango, muuzenna pappaayya hirranni dikkooti.

Kuri aye yannarano ikkadu garinni afamara kaajjado jawaante assitanno. Noowa woy laalannowa hasse amaxxitino garinni hooggannokki daafira hirase duuchanka woyite mittu danite. Mitu waaga lediro nafa isewa lexxannokkikhura dikko noose.

Burtukaanenna maango addi addi sirchita abbitanno. Burtukaanete sirchi giddo mandariinaho yinannihu no. Fena mitte kiilo burtukaane lemiina lamunni lemiina ontu birri geeshsha hirtanno. Maangono addi addi qarqarita abbitanni mitte kiilo tonaa shoolu woy tonaa ontu birrira hirtanno.

Fena muuzeno addi addi sirchita abbitanno.
Lawishshu gedera, Arbaamincete muuze,
Sidaancho muuzenna Keeniyu muuze
yineemmeri egennaminoreeti. Kuri,
sirchi sirchinsa garinni umi uminsa horo
afi'noreeti. Fena konne seekkite affinohura
mannaho hasattosi garinni shiqishate
wo'naala calla ikkikkinni mittu mittunkuri
horo kulanna xawisa baxxanno.

Paappaayyu addi addi horo afi'rino laalooti.
Godowa ga'mannnonna mooshshanno dhibba
hunannoha ikkasi hidhara daannohura
seekkite xawisse kultanno. Kiilotennino
ikko mitto mittono mannu hasattosi bikki
garinni hidhannose. Konni daafira, Fena
laalo sholtukkinninna ba'ukkinni bayicho
bayichonkonni hirte guddanno.

Fenara bunu dikkose addi addi darganna
yannara iibbite hadhanni noose.
Horoonsidhanno buni Sidaanchohonna
Irqaacaffenniho. Araado afi'nohura bunise
na'ra murinoho. Konnira, “Fena Buna” yee
hasi’re marannokkihu dino.

Buna gaffe hirtannohu babbaxxino darga
ikke yanna yannatenni leddanni daggino.
Baalankawa mittu angichinni gafamanno
gede qaroyye seenne qajeelshite agurtino.
Looso hoongohura loosu faro fanasenni
woloota kaa'late halchose wo'mitanni no.

Bunnaari Dikko

Bunnaari daddalo hanafinkunni yanna shiima
ikka hooggurono dikkosi dirritanni ka'anni
heedhanno. Bi're qaaqqimmasi yannara
shonkoora lawinoreno daddale saino. Xa
kayinni, roorse saafe bunanna ataakilte
daddalanno. Dikkosi hixamanye mixotenni
ha'risannota ikkitukkinni dayisi garinni
calla assannahura mito woyite hexxo mure
uurrisanno yanna no.

Muli yanna kawa buna daddala hanafe katamaho buna gaffe hirtannorira abbe hirannonsa. Sidaami buna Bansinni, Alatta wondinninna Daallenni abbanno. Sae saeno Gediote buna abbate Dillanna Irgaacaffe ha'ranno. Mito woyite buuronna bu'la daddaleemmo yaanni kabbi facco bati'ranno.

Bunnaari buna luu'lo iilitanno yannara iibbishe daddalehatti yanna sa'anno woyite lowonta didodamanno. Bansinna Irgaacaffete buna abbiro roorse Fenara hirannose. Mite mite yannara kayinni, bunu isilaanchimma buuxikkinni afiwiinni baala abbe hiranni hidhaanosi ledo giwamanno. Qorophotenni amande quleessinoonnikki buni nyammo diafi'ranno.

Bunnaari hidhaanosira ammaname dikkosi iibbitanno gede jawaatoommero lowo tirfe afi'rannohu baino. Isilancho buna xaa yannara katamaho mannu mine baala hasi'rannokkinku dino. Tenne xiinxalle mixotenni assate gara egenna hooginohura lowo horaameessa ikkara didandiino. Konni daafira, dikkosi arrunna hawadu ikki garinni iibbitanninna qiiddanni heedhanno.

Bunnaarira wole dikkosi ataakiltennite. Ataakiltete giddo timaatime, shaananna dinnicha roorse daddalanno. Timaatime addi addi sagalera qaamatto asse loosi'rate lowo horo afidhino. Mannimmate fayyimmarano noose horo dishiimate.

Tenne dikkosinni qarqara ba'raasirono mito woyte waaga iimira fushshanno. Yannate garinni lexxanna dirra dikkote noota ikkiturono, mitte kiilo lemiina ontu birri geeshsha iillishanno. Konninni kainohunni, mite mite yannara akkimale timaatime sholte ba'anno.

Bunnaari Sidaancho shaananna faranjicha shaana daddalanno. Sidaanchu shaani roore yanna iillannohu hawadi yannara ikkanna Bunnaarira tenne yanna gobbaanni

hatti dikko uurritanno. Hawadu gobbaanni gorsunni loosamannowi hee'rirono isi illacha tuge dihasanno. Injiinore agadhinanniri cee'mate kiiramannota dihegersanno.

Faranjicha shaanaati yinanni shaani qunqumado shaanaati. Kuni shaani arro hawado afamannoha ikke noo yannara mittu lewu birri ale fushshiro hoongo yannara kayinni tonaa lamu birri geeshsha hiramanno. Bunnaari kayinni, shiimmaaddano ikkiro tonnu birri ale hiranno. Dikkosi mixotenni seekke amaxxoommero lowore tirfi're lowowa iillannonka.

Bunnaari ataakiltete giddo daddalannohu wolu dinnichaho. Dinnichu addi addi garinni assi'niro qara sagalete qaamattooti.

Callasino ganfe mursote sagale assi'ne
saga'linara dandiinanniho. Bunnaariwiinni
hidhite togo assite dadda'litanorino no.
Shiimmaaddu qaaquullira bisonsa du'misara
la"aato assine itisi'nanniho. Wole yaattonni,
qaaqquulle la"aatisi'rate dancha sagaleeti.

Dinnichu wo'me afamannona qoleno ba"anno
yanna no. Bunnaari qarqaru dikkonni
hidhanni hiranno'hura noo woyiteno hoongo
yannarano wuddete waaginni hiranno. Konni
daafira, lowo dikko ha'ra dandiinokkihu
calla hidhannosihura abbe duu'ninohu rahe
dika"anno. Dikko garunni amadate busulle
afi'ra hoogasinni hala'lishara didandiino.

Suuqonsanna Lophonsa

Fenanna Bunnaari daddalinsa qotira suuqono suuqi'ranno. Suuqo hoogguro daafurre gamba assi'noonni womaashshi billaalle anganni baeenna garire nafa assi'nikkinni gatanno. Loonse afi'ni bikkinni suuqo suuqi'ra kayinni, lophote doogo fantanno.

Fena garunni suuqidhurono, Bunnaari kayinni hajame garunni disuuqi'ranno.

Fena suuqose lophitanni hadhuta kiru
mine amadde hoteele fa'nitu. Hoteele
babbaaxxitino sagale, shaena buna, woleno
togoore hirranni sagalete woy bunu mineeti.
Bunnaari deerrisinni suuqe fa'ne lamewa
beehe addi addi shaqaxe wonshe hira
hanafi. Bashshonni roortino dikko halashshe
amaxxate gara rosate Fenawa mare amaale
adhano hanafino.

Ba'raarshu Gambooshshe

Fenaoo woradira dirunni mitte hinge
assinannihu latishshu ejjeettora
jawaajjishshu ba'raarsha uynanni
gambooshshi no. Konni gambooshshira
ba'raarshaho doorantinori giddo Fenanna
Bunnaari umireeti. Shiqqinori giddo
baalanka roore egennamanno hu roorraaddu
roore ikke worqete meedaaliya adhanno.

Gobbate gashshooti gobbatelopho
uurrinshiweelo albillette suffe hadhanno gede
assate togoore assanni uminsanni kalaqqe
aye loosono loossannore kakkaoooshshu
ba'raarsha aanni jawaachishanno.

Konnira aye woyteno kaayyaataamo ikkara
dandaannohu mitto calla ikkirono Fenanna
Bunnaari olliinsanni doorame shiqinoreeti.
Insano dikkonsa raginni assitannorinni
qarqarinsara latishshu owaante uytanni
keeshshitinoreeti. Konni gambooshshira
beeqqaasine ikkateno lowontanni
hasiissannonsareeti.

Gambooshshu noowa kumunni kiirranni
manni e"e hekki yino. Latishshu ejjeettora
ba'raarsha aara koyinsoonnihi ayirraddu
wosini agarroonni yannanni hara eita
baalunku kae anga gananni adhi.

Ayirraddu wosini giddo Itophiyu
pirezidaantichi kae harancho hasaawa
asseenna ba'raaraano woshsha hananfi.

Shiqqinori giddo worqete meedaaliya
qeeltinote yine Fena Daarimota woshshini.
Iseno, baalunku anga gananna fulte
pirezidaantichu anganni ba'raarshase adhitu.
Mannu baalunku “Duuchanka meyati
roortuwe!” yee maalale assi’ri.

Nabbawate gedensiidi xa'mo

Biddissa: Aante noo xa'mo niwaawete hedo garinni dawari.

1. Tini dhagge ayeoore kultannote?
2. Fena mango me”e kiilora hirtanno?
3. Fena suuqidhe sagalete woy bunu mine fa’nituta Bunnaari maricho fa’ni?
4. Jawaate loosannohu goofimarchoho mayikkannoha lawannohe?
5. Cee’manno rosaanchi hiittoo guma mixxanno? Mayra?

